

Gornji in Dolnji Ajdovec

Mladi se po šolanju ne vračajo domov

Če domačine vprašate, od kod izvira ime Ajdovec, ki ga v Suhi krajini uradno nosita dve naselji – Gornji in Dolnji Ajdovec, vam bodo znali povedati dve razlagi. »Ena naj bi bila, da so se tod naselila prvotna nekrščanska plemena Ajdje, druga pa, da je ime dobil po žitu, ajdi,« je povedala domačinka Marija Zupančič, upokojena trgovka, ki zna o zgodovini in dogajanju v Ajdovcu veliko povedati.

Ajde v Ajdovcu danes ni več, a ne zaradi tega, ker kraj za njeno rast ne bi bil primeren, temveč je en razlog v tem, da je tam kmetijstva vse manj, drugi pa je ta, da je ajda rasla na obrobju, kjer je bil prepah, tam pa je veliko škode naredila divjad. Danes sta naselji Dolnji in Gornji Ajdovec spojeni in tujec niti ne ve, kje se ena vas konča in druga začne, celo tabla z oznako kraja je le ena in na njej piše: Ajdovec. »Pred nekaj leti je prišlo do pobude, da bi se obe vasi imenovali samo Ajdovec, vendar domačini nismo bili enotni, zato je ostalo tako, kot je bilo,« je dejal Ludvik Longar, v prejšnjem mandatu tudi občinski svetnik, sicer pa šofer avtobusa, ki si želi hitrejšega razvoja Ajdovske planote oziroma ajdovske fare, ki je v preteklosti sodila pod okrilje fare Šentvid pri Stični, kasneje pa nekaj časa pod Dobrnič.

Demografsko ogroženi

Danes živi v Ajdovcu okrog 100 ljudi in to območje velja za demografsko ogroženo, ker ljudje odhajajo. »Dobro bi bilo delati na tem, da bi ostali,« meni Zupančičeva. Kot glavni razlog za odseljevanje je Longar, ki je tudi sam nekaj let živel v Ljubljani, omenil šolanje, ko gre mladina študirat, se odseli, potem pa se ne vrne. Sicer opažajo, da se ljudje, ki izvirajo iz teh krajev, vračajo vsaj kot vikendarji, obnavljajo stare hiše, tako da vendarle obstaja upanje, da bo vas, ki premore gasilski dom, trgovino, dva bifeja, podružnično šolo in skorajda novo cerkev sv. Trojice, spet zaživela, morda bodo takrat imeli že vodovod, ki ga danes tam mnogi najbolj pogrešajo. Verjetno pa kmetijstvo nikoli več ne bo dobilo takšnega pomena, kot ga je imelo nekdanj, saj je od njega težko

živeti, na kar kaže tudi dejstvo, da je v Ajdovcu zdaj le še ena prava kmetija, ki mora preživljati družino, ostali vaščani le še ohranjajo kulturno krajino in kmetujejo za hobi.

»Vse, kar se tukaj dogaja, se vrti okrog gasilcev,« pove Longar, Zupančičeva pa hitro pristavi, da je bilo včasih v Ajdovcu zelo živahno kulturno življenje. »Že pred drugo svetovno vojno so domačini pripravili številne igre, deloval je moški in cerkveni pevski zbor, kmalu po vojni pa smo na oder postavili socialno dramo Revček Andrejček, Jurčičevega Sosedovega sina in Verigo, ki sem jo še jaz režirala,« je povedala Marija Zupančič in poudarila, naj le zapišemo, da so bili vaščani med vasio in po vojni zelo enotni, živeli so v slogi ter prijateljstvu, drug drugemu so veliko pomagali, a v zadnjih desetletjih se je vse spremenilo. »Danes smo ljudje sami sebi dovolj in do tega nas je pripeljala tudi ekonomska neodvisnost,« to komentira Ludvik Longar.

Prijazna šola

Ko smo obiskali podružnično šolo Ajdovec, ki od leta 1964 sodi pod okrilje OŠ Žužemberk, smo bili prijetno presenečeni: domači prostori, zgovorni učenci, prijazni učiteljci Milena Legan in Olga Štefanič ter nasmejana kuharica in čistilka Jožica Longar.

Marija Zupančič je pokazala vaški vodnjak, ki ga bodo v kratkem obnovili.

Ajdovec leži med reko Krko, dolino Prečne in globodolskim poljem.

Sprejeli so nas kot velika družina, v kateri se vsak drži svoje vloge, med njimi pa je bilo čutiti razumevanje in naklonjenost. »V letošnjem šolskem letu je na šoli 22 učencev, razdeljenih v dve kombinaciji: prvi in drugi razred devetletke ter drugi in tretji razred osemletke,« je povedala Leganova in dodala, da je v zadnjih desetih letih število učencev padlo za polovico. Posebej za naš obisk so učenci pripravili poseben plakat, na katerem je bilo narisano, kaj vse imajo v Ajdovcu, in takoj je bilo jasno, da šola diha s krajem in celotno Ajdovsko planoto. Na to obiskovalca opomni še posebna omara, ki je postala pravi mali šolski muzej. »Na pobudo ravnateljice mag. Jelke Mrvar smo izpeljali akcijo in zbirali stare predmete, ki smo jih očistili in razstavili v omari,« je povedala Leganova ter pokazala še raziskovalne naloge, ki so se tematsko ukvarjale z Ajdovsko planoto: o starih kmečkih hišah, o življenju in delu ter navadah ob kmečkih opravilih domačinov. Šola in njeno vodstvo se trudi, da bi mladi spoznali svoj domači kraj in ljudi, da bi vzljubili ta košček suhokranjske zemlje, a čas bo pokazal, ali so bili uspešni ali ne.

Besedilo in fotografije:
Janja Ambrožič

Ludvik Longar

Učenci in učiteljci podružnične šole Ajdovec